

Nikola Šimić Tonin

ENERGIJA DUŠE

*Hanjalić, Jasmina, Skamenjeni, Zalihica, Sarajevo, BiH 2013.,
knjiga kratkih priča s elementima fantastike*

Pročitana knjiga priča, Skamenjeni, Jasmine Hanjalić, uz pročitano mnoštvo zbirki kratkih i dugih priča, poziva na neminovnu analizu dojmova, nagomilanih pitanja i asocijacija koje su proizvele. Kako ih izreći kao cjelovit sud? Moglo bi se reći, onako, narodski izravno, *u glavu*: autorica vješto vlada kratkom proznom formom. Svoja na svome u svijetu fantazije, vlada svijetom vila, polu-božanskih bića svojom riječju staje među same Bogove starog Panteona, autorica Jasmina Hanjalić. Od nadrealističkih pa kroz priče otvara širom vrata korica knjige znanstvenoj fantastici, podcrtanom mitologijom: slavenskom, perzijskom, ilirskom.

Okamenjeni, Ni dijete ni djevojka, S onom koja gmiže oko mene, Goropadna kletva, Humoljanski zmaj, Put ka odredištu, Prokleta zemlja, Krivina stradanja, Samosamka, Kuća iznad izvora kisele vode, Dušice prošlosti, Čuvarkuća stambene

jedinice – naslovi pamtljivi. Svaki bi mogao ponijeti naslovom cijelu knjigu, kameni isklesani naslova, znakovi za znamen, putokazi riječi putovima priča. Energija duše Jasmini Hanjalić izbija iz svakoga slova, dok se uz njih ukucava priča, intimni prostora autorice, prostor iz kojega dolazi priča.

U novim i novim razvrstavanjima, strogim selektivnim odabirima riječi, u dozivu nečeg izvan-svjetoavnoga, nadnaravnoga, nad-prirodnoga, uvlačeći u komunikaciju riječi, umnožavajući traganja domisli u vještim intelektualnim konstrukcijama: *Ljudi bez snova su kao oči bez sjaja, (Put ka odredištu)*, rađaju se riječi - jezik, meta-jezik. Novotvorenice u izgradi boravišta prostora priče ne daju se ustajaloj retorici. Jasne i britke misli, izvedene vješto vještinom vrsna znalca, iz nasada bogatoga životnoga iskustva unutar mehanizma priče, prazninama bjelina stranica. Nadražaji intelekta izvori su te i takve stvaralačke enigme koja izmiče metafizičkoj stvarnosti.

Energija duše, koja izbija iz ovoga štiva, energija je ljubavi izdvojena pogledom u nutrinu sebe. Dueti osjećaja, njihove refleksije, naizmjenična djelovanja, ritam, nagoni, (ne) pravilnosti u skladu s očekivanjima, kemijski elementi riječi u živom tkivu priče. Autorica ih suvereno donosi i troši snagom duha duše, od vremena, od života, od jezika, ne pristajući na moduse imenovanja, na kalupe. Otima se odredivom i izvjesnom, otima se da je uvuku u sebe znanost i forme.

Nova i svoja, *samosamka*, ona začinje drugi i drugačiji život priče. Kroz ples susreta osjećaja i riječi, ciklusima komunikacija, završnicama priče, autorica se vraća supstanci ispričanoga, čisteći, bruseći izraz, ne ostavljajući za sobom ni najmanjega viška, nepotrebne izrasline na tkivu priče. Iz zbirke izdvaja se priča: *Ni dijete ni djevojka* – zreloom strukturom priče – likovi, prostor, jezik ali i odmjerenim opisima:

„ Pričalo se da je šejh Salih pjesnik i da umije dugo, u zanosu, plesati u krug. Osim toga, tvrdile su, može čitati misli, vidjeti što je bilo u prošlosti i kazati što će biti u budućnosti. Još je mogao zaustaviti pticu u letu, razbiti oblak i iz njega započeti kišu, izazvati munju usred sunčanog dana, prepoloviti mjesec na nebu i zatamniti sunce... „

Iz svake bi se priče moglo izvući ponešto prepoznatljivo i osobito za podcrtati ali to ostavljam osobnoj čitalačkoj avanturi svakoga čitatelja, kao što je bila i moja u susretu sa sadržajem ove zbirke, koju preporučujem kao čitalački izazov. U misli mi se udomio sljedeći podcrt, nije me dugo puštala snaga te konstrukcije iz *Goropadne kletve*:

„Za većinu ljudi u Plavanjskoj dolini i po padinama okolnoga gorja pamćenje porijekla je noseći stub života, zidan najuzbudljivijim pričama... „

Što se više analitički zagledam u tkivo priče, sve sam sigurniji u tvrdnji da pred sobom imam uradak pouzdanoga majstora kratke priče, preciznoga pripovijedanja, osvjedočenoga u stvaranju izrazitih životnih likova, koji kao da su na tren izvađeni iz stvarnoga života da bi potom po obavljenoj funkciji unutar

radnje u službi priče, ponovno bili vraćeni u stvarni život, od kud su i uzeti, i nastavili teći kao na dlanu, linijom života.

Stvarno i imaginativno u prozi Jasmine Hanjalić sugestivno se prepliću napajajući se energijom životnoga toka. Svoji na svom, likovi su čiji identitet pritom ustraje dok trpi snažan pritisak konkretnih povijesnih i socijalni okolnosti.

Jezik u Jasmininome pripovijedanju prerasta u vertikalnu književnih likova, koji određuje, smješta, kao svojevrsni pokazatelj, odvagatelj, mjeritelj, odreditelj podneblja, ranga, dosega, naobrazbe, statusa, iz kog saznajemo tko su oni, svi ti Jasminini likovi, koje su i kakve realne (ne)prilike stvorile njihove karaktere i fizionomiju, ono njihovo JA.

Suvremena Bosansko-Hercegovačka književnost ovom knjigom priča dobiva na reljefnosti, zavičajnosti, domoljubnosti, ljudskosti, pravdoljublivosti... obnovi svojih stvaralačkih energija. Energija autoričinog duha osnažuje svakoga čitatelja koji se u avanturu čitanja s povjerenjem u poetski užitek upusti.